

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1963/149

Karar Sayısı : 1963/182

Karar Günü : 10.7.1963

İPTAL DAVASINI AÇAN: Cumhuriyet Halk Partisi Türkiye Büyük Millet Meclisi Gurubu.

VEKİLLERİ: Avukat Müvit Yetkin, Avukat Kemal Bul, Avukat Reşit Ülker ve avukat Turan Güneş.

İPTAL DAVASININ KONUSU: 788 Sayılı Memurin Kanununun 40. maddesinin memurlara verilecek kanunsuz emirlerin yerine getirilmesine ilişkin hükmünün, Anayasanın 125. maddesine aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istenilmiştir.

İNCELEME: Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15. maddesi gereğince yapılan ilk incelemede, dâva açılması hususunda Cumhuriyet Halk Partisi Türkiye Büyük Millet meclisi Gurubunun kararında sözü geçen önerge ve eklerinin onanlı örneklerinin gönderilmediği ve dilekçede gerekçenin açıklanmadığı görüldüğünden verilen karar gereğince bu eksikler tamamlandıktan sonra dâva dilekçesi ve ekleri, düzenlenen rapor incelenerek gereği görüşülüp düşünüldü:

GEREKÇE:

I- 788 Sayılı Memurin Kanununun 40. maddesi hükmü, Türkiye İşçi Partisi tarafından açılan 1963/205 sayılı dâva konusu içinde daha evvel ele alınıp:

a) Maddenin (Âmiri ısrar ederse memur, bütün mes'uliyeti kendi âmirine ait ve münhasır olduğunu tahriren bildirerek o emri infaz eder.) hükmünün Anayasaya aykırı olduğundan iptaline;

b) Aynı maddenin başındaki (Memur, emir ve talimatname ve nizamname ve kanun hükümlerine mugayir olarak herhangi bir makam veya âmirden bir emir telâkki edince onun ahkâma mugayeretini kendi âmirine bildirir.) hükmünde Anayasa aykırılık bulunmadığından bu hükme ilişkin iptal isteminin reddine,

22.5.1963 gününde karar verilmiştir.

II- Usule ilişkin görüşmelerde:

a) Başkan Vekili Tevfik Gerçek, Üyelerden Şemsettin Akçoğlu, İhsan Keçecioğlu, Hakkı Ketenoglu ve Lutfi Ömerbaş -diğer dâvada olduğu gibi- Anayasanın üst ile ast arasındaki kanunsuz emir münasebetini bütün anrıntlarıyla düzenleyen 125. maddesinin, Memurin Kanununun aynı konuyu farklı olarak hükme bağlayan 40. maddesini dolayısıyla yürürlükten kaldırdığı, yürürlükte olmıyan bir hükmün Anayasaya aykırılığının düşünülemeyeceği ve bu yüzden de iptal dâvasına konu olamayacağı görüşünü tekrar ileri sürmüşlerdir.

Esas Sayısı : 1963/149
Karar Sayısı : 1963/182

Bu düşünce 1963/205 esas sayılı kararda 40. maddeye ait gerekçenin (A) bendinde izah edilen sebeplerle yerinde görülmeyerek, bu maddenin iptal dâvasına konu olabileceğine oyçokluğu ile karar verilmiştir.

b) Üyelerden Muhiddin Gürün, 40. maddede mevcut (Memur, emir ve talimatname ve nizamname ve kanun hükümlerine mugayir olarak herhangi bir makam veya âmirinden bir emir telâkki edince onun ahkâma mugayeretini kendi âmirine bildirir.) hükmü 1963/205 esas sayılı dosya ile de iptal dâvasına konu yapılmış ve iptal isteğinin reddine karar verilmiş olduğundan, aynı konunun tekrar incelenemeyeceğini ileri sürmüş ise de, iptal isteklerinin reddine dair kararlar, sonradan aynı konuda açılacak diğer davalarda esasın incelenmesine engel olamayacağından çoğunluk bu görüşe katılmamıştır.

III- Esasa gelince:

a) 40. maddenin, evvelce iptal edilen hükmüne ilişkin istem konusu hakkında yeniden karar verilmesine yer bulunmamaktadır.

b) Maddenin diğer hükmünün iptaline dair isteğin evvelce reddine mesnet olan gerekçe üzerinde bu defa da birleşildiğinden bu isteğin de reddi lâzımgelmektedir.

SONUÇ:

1- Gerekçenin I numaralı bendinin (a) fıkrasında yazılı hükmün 22.5.1963 günlü ve 205/123 sayılı kararla iptal edilmiş olduğundan bu hükme ilişkin dâva hakkında yeniden karar verilmesine yer olmadığına;

2- Gerekçenin I numaralı bendinin (b) fıkrasında yazılı hükmün, Anayasaya aykırı olmadığından buna ilişkin istemin reddine,

10.7.1963 gününde oybirliği ile karar verildi.

Başkan Vekili

Üye

Üye

Tevfik GERÇEKER

Osman YETEN

Rifat GÖKSU

Üye

Üye

Üye

İ. Hakkı ÜLKMEN

Lûtfi AKADLI

Şemsettin AKÇOĞLU

Esas Sayısı : 1963/149
Karar Sayısı : 1963/182

Üye

İbrahim SENİL

Üye

İhsan KEÇECİOĞLU

Üye

Salim BAŞOL

Üye

Celâlettin KURALMEN

Üye

Hakkı KETENOĞLU

Üye

Ekrem KORKUT

Üye

Ahmet AKAR

Üye

Muhittin GÜRÜN

Üye

Lûtfi ÖMERBAŞ

MUHALEFET ŞERHİ

788 sayılı Memurin kanununun 40. Maddesindeki (Memur, emir ve talimatname ve nizamname ve kanun hükümlerine mugayir olarak herhangi bir makam veya amirinden bir emir telâkki edince onun ahkâma mugayeretini kendi amirine bildirir.) hükmünün Anayasaya aykırı olmadığı, diğer bir dâva dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin 22.5.1963 günlü ve 1963/205-1963/123 sayılı kararı ile kabul edilmiş olduğundan aynı maddenin Anayasaya aykırı bulunduğu iddiasıyla açılmış bulunan bu dâva sebebiyle bahse konu fıkra hükmünün Anayasa karşısındaki durumunun yeniden incelenerek esas hakkında yeni bir karar verilmesine mahal bulunmamakta, sadece durum izah olunarak (Yeni bir karar verilmesine yer olmadığına) karar verilmesi gerekmektedir.

Halbuki Mahkememiz bu kararı ile dâvanın, hakkında evvelce hüküm verilmiş olan söz konusu fıkra ile ilgili kısmını da esas bakımından inceleyerek yeniden karar vermiş bulunmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin, 30.Nisan.1963 günlü ve 11394 sayılı Resmî Gazetede yayınlanmış bulunan 26.12.1962 günlü ve 1962/223-1962/122 sayılı, takip edilen usul bakımından benzeri olan, kararına ait muhalefet şerhinde açıkladığım sebeplere binaen bu kararda uygulanan usule muhalifim.

Esas Sayısı : 1963/149
Karar Sayısı : 1963/182

Üye

Muhittin GÜRÜN